

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Lvdovici Venegas ... Mariale beatissimae virginis variis
conceptibus moralibus illustratum**

Venegas, Luis

Friburgi Brisgoiae, 1624

Sermo quartus

[urn:nbn:de:bsz:31-160454](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160454)

guendam sitim petiisset, non solum pro se, sed etiam pro suis camelis hilariter potum dedit. Eleazarus illius liberalitatem, venustatem ac pulchritudinem admirans, in sponsam pro Isaac accepit, pro comperto habens, Rebeccam, quae tam libenter camelis inserviebat, libentius suo sposo ac familiae ministraturam. Ad nostrum propositum redeuntes, Verbum Diuinum nostram humanitatem assumpsit, ut homines saluos faceret, idem necessarium erat, ut ex materno lacte misericordiam erga peccatores ac pietatem sugeret, quare Gabriel afflatu spiritus Diuini talem quare, quae easdem affectiones participet. *Paries filium & vocabis &c. Luc. 1.* Beatissima Maria legationi annuens non solum se matrem, sed ancillam fateatur, & ut talis sua obsequia promittit. Tunc Archangelus Gabriel nomine peccatorum, ut matrem & ancillam acceptat, ut sic pro seruis & peccatoribus patrocinium agat, & illorum miseris compatiatur. Beata Maria; licet purissima & mundissima existas, peccatores iam non spernis, quia si illi non extarent, non foret necessarium, ut in Dei matrem eligereris. *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum.* Eodem puncto quo haec verba protulit, caelestis ros ad virginalia viscera descendit, ubi bonus pastor ouem perditam in se recepit, ac super humeros porta-

uit, ut reficeretur ac pinguis pascua inueniret, in hac vita per gratiam, & in futura per gloriam, ad quam nos perducatur IESUS CHRISTUS MARIAE filius. Amen.

Sermo Quartus.

PRO SALVTATIONE

Angelica.

I aliquando concionatores facundia & eloquentia indigent, ea sane in praesenti solemnitate ipsis necessaria est. cum argumentum huius festiuitatis sit grauissimum, & mysterium altissimum ac profundissimum, & ipse DEVS ad agendum de illis auditores grauissimos postulet. Propheta Zacharias cap. tertio suae prophetiae vidit in spiritu Patrem aeternum, sic loquentem magno sacerdoti IESU. *Audi IESU sacerdos magne, tu & amici tui, qui habitant coram te, quia viri portendentes sunt. Ecce enim ego adducam seruum me-*

um

um orientem &c. Et inter colloquendum, lapidem mysteriosum quasi digito demonstravit, super quem septem oculi constituti erant, & dixit, *Quia ecce lapis, quem dedi coram IESU: super lapidem unum septem oculi sunt*: ac si diceret. Considerate quæso lapidem istum, quem constitui coram summo sacerdote IESU, qui, cum admirationem maximam inter videntes propter rei novitatem excitaret, subiunxit statim Dominus, *Nolite admirari. Ego calabo sculpturam eius*. Id est, nullus alius unquam artifex, sed ego tam grande artificium perficiam. Hæc fuit visio Zachariæ, modo mysterium inuestigamus. In primis visio relata promissionem demonstrat, quâ Deus suum unigenitum filium mundo promisit, quem orientem appellat; colligitur hæc explicatio ex sanctis patribus, & ex paraphrasi Chaldaea, loco enim orientis, constituit Messiam. Volens ergo Deus de incarnatione sui filii verba facere, magnum sacerdotem IESUM, & alios spiritu prophetico illustratos vocavit, quia non omnes sufficientes auditores sunt ad auscultandum tantum mysterium, & ut melius hoc Sacramentum illorum animis imprimeretur, symbolo quodam diuino declaravit, ante eos lapidem septem oculis distinctum proponens. San-

ctus Gregorius per istos septem oculos Verbum Diuinum, æternam patris sapientiam intelligit, cuius oculis omnia sunt nuda & aperta. Quæ interpretatio non solum in diuinis litteris, sed etiam in prophanis communis est, ut refert sanctus Cyrillus contra Iulianum apostatam; oculus enim semper pro symbolo diuinitatis vsurpatus est. Numerus etiam septenarius, ut affirmat Lyra, propter sui perfectionem, cum nec genitus sit, nec alium numerum generet, diuinitatem indicat, in qua nulla imperfectio reperiri potest, & quia iste numerus Deo consecratus est, sancti illo utebantur olim, ut miracula patrarent. Sic Elias septies misit suum servum tempore siccitatis, ut pluvias expectaret, ac miraculosam aquam prouideret, Eliseo etiam præcepit, ut septies lauaretur in Iordane Naaman Sirus, ut leprâ mundaretur, quibus confessus est septenarium numerum diuinitatem, tot mirabilia operantem, indicare. Deus ergo septem oculos, in quibus diuinitas ostenditur, super lapidem unum constituit, qui humanitatem assumptam manifestat, in quibus unionem duarum naturarum demonstravit, quam ut credibilem reddat, se esse tanti miraculi ac mysterii aucto-

auctorem confitetur. *Ego celabo sculpturam eius.* Mysterium plane diuinum ac arcanum secretissimum est mysterium incarnationis, cum necessarium sit, vt ipse Deus illud etiam coram sacerdotibus spiritu diuino illustratis explicet. De tam admirando sacramento verba facturus sum, ne explicatio & ponderatio illius, aut ex parte auditorum, vel ex meâ saltem parte desit, vt Deus ipse meâ linguâ loquatur, gratiam spiritus diuini postulemus dicentes. *Aue Maria &c.*

Missus est Angelus Gabriel, Luca 1. cap.

Ingenia nostra, Charissimi auditores, ita ad sciendum propensa & inclinata sunt, vt cœlestia transcendere velint, nec in istis inferioribus quiescant. Nam etiam si omnia creata penetrent, & ad vnguem assequatur, diuinas tamen cogitationes inuestigare appetunt, ac diuinorum operum rationes diligenter exquirunt. Vnde oritur, vt de Incarnatione Verbi Diuini (etiam si articulus fidei sit,) rationem congruentem desiderent. Quorum desiderio, vt curiosæ mentes quiescant, in prima nostræ concionis parte satisfaciam. In secunda historiam incarnationis referam. In tertia tandem huius mysterii utilitates proferam. Quod ad primū attinet

inter varias rationes, quas Theologi referunt, vnâ feligam ex diuino Dionysio de promptam lib. 2 de Diuinis nominibus cap. 4. vbi affirmat, bonū ex propria natura esse comunicatum & diffusivum sui, hoc præcipuè natura boni expetit ac summopere desiderat, vt per sui communicationem omnium animos alliciat, vt commune philosophorum axioma testatur. *Bonum est quod omnia appetunt.* Cuius veritatis exemplum ac umbra in solari luce reperiemus; Sol enim frequenter & liberaliter suæ lucis radios in cælos & in terram diffusit, & vbi que, cum nihil sit, quod à calore solis liberari possit. Quod si hoc in aliquo bonitatis riuulo inuenitur, quid de perenni & inexhausto fonte totius bonitatis censendum est? Deus enim, cum infinitum & immensum bonum sit, illius bonitas in omnia, & ad omnes extenditur, sicut sol statim atque oritur, omnibus luget & splendet. Deus noster (inquit Dionysius) Sol est increatus splendidissime micans, cunctis creaturis suæ infinitæ bonitatis radios communicans. Ex ista ratione colligit Diuus Bernardus ineffabile mysterium sanctissimæ Trinitatis; si enim ad naturam boni spectat omnibus comunicari, absque dubio ad essentiam infiniti ac supremi boni, suprema & plena communicatio pertinebit, cum ergo Deus summum & infinitum bonum sit, conuenientissimū est, vt tan-

te bo-

æ bonitati æqualem communicati-
onem designemus, quæ non est alia
nisi naturæ diuinæ tribus Personis,
in quibus eadem numero reperitur.
Eadem virtute æternus Pater suo fi-
lio omnes suæ bonitatis thesauros
communicat, & ex utroq; in eadem
plenitudine, integra substantia & es-
sentia Diuina ad spiritum sanctum
comunicatiõne quadam infinita de-
riuat; sicut enim bonum commu-
nicatũ infinitum est: ita & ipsa com-
municatio immensa & infinita est.
Nec diuinæ bonitatis & amoris ef-
fusio hic cessauit (vt inquit S. Maxi-
mus) *Quia tota Trinitas super substan-
tialis, quæ est amor, dulcedo & desiderium,
non finit se ipsam sine fecunditate
manere, sed potius mouet se ipsam ad faci-
endum & exequendum.* Ideo vniuer-
sum cum omnibus creaturis proprio
ingenio & arte elaborauit, vt non so-
lum ad intra, sed etiam ad extra the-
sauros suæ bonitatis effunderet. Quid
enim aliud sunt creaturæ, nisi infinitæ
bonitatis participationes, quasi
per micæ ad eas deriuatæ, vel riuli
ex immenso diuinitatis pelago ema-
nantes, aut radii ex supremo sole re-
sultantes? Nec solum in vniuersi &
creaturarum productione **DEVS** su-
am bonitatem communicauit, sed
etiam creaturis rationalibus speciale
gratiæ donum contulit, quo filii **DEI**
essent, ac propriam Dei naturam par-
ticiparent. O infinita communica-
tio! Existebatne aliquid in **DEO** an-

te Incarnationem Verbi, quod non
fuerit communicatum? Existebat
planè, ipsa videlicet persona Diuina,
quæ ad intra communicari non po-
terat; quia si æqualiter simul cum na-
tura diuina communicaretur per-
sona, nulla esset distinctio persona-
rum in diuinis, sola vna, & non tres
personæ designandæ foret; idè enim
vna, & non plures naturæ admittun-
tur in mysterio Trinitatis, quia eadè
numero natura communicatur tri-
bus personis; si ergo eadem persona
communicaretur, sola vna constitu-
enda esset in Diuinis, & consequen-
ter periret personarum Trinitas: præ-
ter quã quod repugnat personæ com-
municabilitas alteri personæ, cum ex
proprio conceptu sit incommunica-
bilis. Quæ cum ita sint, quod medi-
um inueniri poterit, vt immensitas
bonitatis diuinæ quoad personalia
etiam effundatur, vt sic magis eluce-
at, & splendeat increata ac infinita
bonitas Dei? Medium erit, si Perso-
na Diuina creaturis comunicetur,
iam quod creatori communicari non
possit, sic enim fiet, vt Natura Diui-
na in Deo comunicata, si etiam per-
sona hominibus comunicetur, ni-
hil in diuina bonitate persistat, quod
communicatum non sit. O ineffa-
biles ac planè diuinas communica-
tiones! In prima vna & eadem na-
tura in tribus personis reperitur: In
secunda vna persona in duplici na-
tura subsistit: In prima tres amantes

R

& vni-

& vnicum amorem inuenies: in secunda duplicem amorem in vnico amante conspicies: In prima tres volentes & vnicam voluntatem reperies: in secunda duplicem voluntatem in vnico volente animaduertes: In prima infinita quædam concordia trium se inuicem amantium vnico & eodem amore reperitur: in secunda verò DEVS quasi extra se ex amore peccatorum egreditur, & quasi alter Samson ex excelsiuo amore Dalilæ, à suis hostibus ligari & comprehendere permittit. Hæc sunt ea, quæ ad mysteriū incarnationis manifestandum nobis occurrerunt. Quod ad Evangelii historiam attinet, sanctus Euangelista affirmat missum esse Gabrielem Archangelum tanquam mysteriū incarnationis prænuncium. In ciuitatem Galilææ cui nomen Nazareth. Hic iam humilitas nostri Salvatoris innotescere incipit, neque enim pro patria Ierosolymam elegit, quæ propter religionem & sumptuosum templum à Salomone erectum celeberrima erat, non Athenas propter doctrinā famosam, neque Troiā quæ propter centum portas quibus exornabatur, nominatissima erat, non Ninive propter suam magnitudinem per totū orbem proclamata, neque Romam ita illustrem ciuitatem, vt olim Ciuitatis nomine non alia nisi Roma intelligeretur, ipsa sola ciuitatis nomen sibi vendicabat. Nullam ex istis ciuitatibus ele-

git in qua nasceretur, sed Nazareth, quæ ita abiecta erat, vt comūni proverbio diceretur, ex ista ciuitate nulum bonū promanare potuisset. Hanc ergo humilem & abiectam ciuitatem elegit Deus, vt temporaliter in ea nasceretur, quā in spiritu aspexit diuinus. Elatas cum dixit. *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.* cap. 11. Vbi secundum Hebræā versionem, quam notat S. Hieronymus, sic legitur, *Et Nazareus de radice eius ascendet.* Ex patria in qua nasciturus est, nomen vsurpat, vt suo ortu & natalitate illustret, hoc enim viri excellentes & illustres præstant, vt ciuitates, ex quibus oriuntur, aliās ignotas, celebres & famosas reddant. Sic Alexander Macedoniam illustrauit, Demosthenes Athenas, Daniel & Micheas patriam aliās ignotam suis nominibus condecorarunt. Tandem Nazareth post mysterium incarnationis in illa celebratum, illustrissimū nomen per totum orbem sibi comparauit. In ciuitatem Galilææ, cui nomē Nazareth. Perpendamus tamen ad quam istius ciuitatis personam mittatur Archangelus. *Ad virginem desponsatam viro &c.* Ad præstantissimam sanè creaturam, Verbi Diuini Matrē, Spiritus Diuini sponsam, ac totius sanctissimæ Trinitatis reclinatoriū. Ad virginem, cuius virtutes & excellentias spiritus sanctus figuris adumbravit, in arca testamenti, in Manna, in Aaronis virga, & in Salomonis

throno

throno descripsit; nec tamen omnem illius præstantiam expressit. Ad virginem, quam Patriarchæ summopere desiderarunt, & cælum ac terra venerantur. Ad virginem, quæ (vt inquit S. Petrus Damianus) sub pedibus tenet quidquid non est Deus, & supra caput quidquid ad Deum spectat. Ad virginem, in qua omnes virtutes, quæ in aliis sanctis sparsim ac diuisim reperiuntur, in gradu quodam heroico, & imensitate quadam continentur. Si celebris ille pictor zeusis, vt pulcherrimam & perfectissimam imaginem in lucem ederet, quinque pulchriores virgines selegit, vt ex vnaqua; quod perfectius erat, deduceret, vt sic suam imaginem omnibus numeris absolutam depingeret; potiori iure Deus optimus ac maximus, cum Mariam sanctissimam in suam Matrem destinasset, omnes perfectiones in aliis creaturis distributas in vnũ collegit, ac in Maria reposit, vt inter omnes creaturas pulcherrima & perfectissima haberetur, atque ita diuinus iste pictor in ipsa Rebecca honestatem constituit, prudentiam Abigail, animum ac fortitudinem Iudith, vrbanitatem Esther, Rachelis pulchritudinem. Sed quid diuisim illius perfectiones enume- ro? nihil enim illi defuit (vt inquit Bernardus) nec fides Patriarcharum, spes Prophetarum, aut Apostolorum zelus vel fiducia martyrum, nec virginum honestas, nec omnium Ange-

lorum puritas, fuit planè locus ac sedes, vbi Deus omnia vasa aurea & argentea ac pretiosa Ecclesia ostentavit. Quod si Deus, filii charissimi, pro sua corporali habitatione talem domum erexit, ac in terris postulauit; qualem quæso pro spiritali habitatione requiret, vt in nobis spiritaliter commoretur? absque dubio purissimam & omnium virtutum genere exornatam. *Ad virginem desponsatam viro.* Ad tantam ac tam præstantem creaturam Gabriel mittitur, vt suam legationem exponat. Et quid continet Archangeli legatio, propter quam de cælo ad terram mittitur? negotium planè maximi ponderis ac momenti, quo nullũ grauius esse potest, mysterium scilicet incarnationis, quod nostræ reparationis initium extitit, ideo mittitur cælestis quidam aulicus, qui tantũ mysterium Mariæ sanctissimæ denunciet. *Ecce concipies & paries filium.* Non dubito quin Angelus prædicta verba maximo affectu ac animi contentione & veneratione protulerit. Ad cuius ponderationem reuocate in memoriam sanctum Patriarcham Abraham Gen. 24 cum vocauit seruum, vt pro suo filio Isaac vxorem quæreret, non ex Cananæis, sed ex propria profapia & origine ortam, & ne oppositum faceret, tale iuramentum petiit. *Pone manum sub femore meo, vt adiurem te per Deum Cæli.* Sanctus fulgentius miratur quod sanctus Patriarcha sub femore

iuramentum petat, iuramentum enim nõ nisi super rem sacratam, aram scilicet olim fiebat. Quomodo ergo Abrahamus sub femore iuramentum postulat? estne Abrahami femur aliquid consecratum? Respondet affirmatiuè sanctus Fulgentius; caro enim, ex qua Christus propriam carnem assumere debet, tanquam altare consecratum veneranda est, & in illa tanquam in altari iuramentum fieri potest, quod mysteriũ apertius demõstrat paraphrasis Chaldæa, ubi enim nostra vulgata legit, *vt adiurem te per Deum cæli*, in paraphrasi Chaldæa legitur, *vt adiurem te per Verbum Dei, Dominum Cæli & terræ*, quod ex ista carne propriam carnem assumet. Quis nostrum dñbitat, quin sanctus Patriarcha, cum prædicta verba protulit, præ devotionis dulcedine, ex vtroq; lumine tanquam ex duplici fonte crebrò læchrimas profuderit? Et suspicor planè, quodd famulus statim atque nomen Messie auscultauit ac percepit, quodd ex illa carne, quã manu tangebatur, æterni Patris Verbum nostram naturam assumere decreuerat, vix præ reuerentia ac timore sacratam illam carnem tangere audebat. Si in vmbra mysterii incarnationis hoc accidebat, (vtenim inquit dulcissimus Bernardus) relata historia descensum Gabrielis, ex cælestibus palatiis adumbrabat, vt pro Diuino Isaac sponsam quæreret; quid de veritate mysterii sen-

tiemus? Sine dubio Archægelus Gabriel, cum Mariam sanctissimam aspexit ac considerauit, ex illius carne Verbum Diuinum propriam assumpturum esse, in admirationem raptus, summa reuerentia, respectu, ac tremore sic eam affatus est, *Ecce concipies in vtero &c.* Maria verò sanctiss. hæc humilitatis verba sagaci, prudenti ac viua fide referta protulit, *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Quæ verba ad nostram reparationem efficacissima fuerunt, cum in eodem puncto verbum Diuinum nostram naturam assumeret. Duplex fiat inuenitur in sacris litteris, & vtrumque efficacissimum ac mysterijs plenum; primum ex parte Dei, & secundum ex parte Virginis, per primum, hæc pulcherrima mundi machina efformata est, per secundum, restauratum ac reparatum est vniuersum; per primum corpora cælestia à Deo creata sunt, per secundum, Verbũ Diuinum eodem puncto afflatu spiritus Diuini ex purissimo Mariae sanctissimæ sanguine nostram humanitatem induit. Miramur & meritò quodd olim mare turbulentũ pro tuendis Israëlitis in duas partes diuisum fuerit, sed hoc parum est, cum per *fiat* Beatissimæ Virginis, immensũ Diuinitatis pelagus intra paruum corpusculum compressum fuerit. Miramur etiam, quodd rubus coram Moyse arderet, nec tamen igne consumeretur, sed mirari desistamus

mus, cūm hodie per illa verba, *fiat mihi &c.* Virgo sine corruptione Deum conceperit. Miramini quoddam virga repente floruerit, sed hoc non tanta admiratione dignum est, cūm per illud, *fiat*, Beatissima Virgo sine virili semine Deum & hominem conceperit. Miramini quoddam Moyses intra vimineam cistam super aqua s natet, sed hodiē maiori admiratione dignum est, quoddam Deus immensus & infinitus intra vterum Virginis contineatur. Miramini columnam illam ignis & nubem, quā Deus olim suū populum tuebatur, sed maiorem admirationem excitat, quod per illud *fiat*, ipse ardentissimus diuinitatis ignis propriæ humanitatis nubeculā cooperatus fuerit, vt per huius vitæ montana ac devia itinerantes, incolumes seruet. Miramini, charissimi filii, quoddam vocem Iosue sol detineatur, & exercitus Gedeonis miraculosè victoriam obtineat, hodiē etiam ad vocem vnius Virginis, *fiat mihi &c.* Deus ipse ex paterno sinu descendit, & dæmon ipse deuincitur ac superatur. Miramini etiā quoddam ad horologia Achab, sol suum cursum cohibens per decem lineas retro grediatur; sed maiori admiratione dignum est, quoddam ipse sol iustitiæ per decem lineas retrocedens, ac novem Angelorum choros præter mittens, vltique ad decimam humanitatis lineā deuenit, idē dixit Propheta David. *Ministi eum paulo minus ab*

Angelis: Ps. 8. Miramini tandē aspicientes Eliseum infanti adæquatū & cōmensuratū, sed maiorem admirationem & stuporem excitat, quoddam per illud *fiat* Beatiss. Virginis, ipse Deus immensus ac infinitus parvulo & finito commensuretur, vbi tota plēitudo diuinitatis reperitur corporaliter. Mirandum, sanè est, quoddam supremus omnium creaturarum Dominus ad humilem illorum verborum prolationem. *Ecce ancilla Domini, fiat mihi &c.* ita humilietur ac deprimatur. Ad cuius ponderationem & explicationē notanda est Philosophia quædam christiana; nullus enim est in mundo vniuerso ita fortis ac potens; qui alteri non subiiciatur. Leo fortissimū est inter omnia animalia, ad aspectum tamen muris timet & conturbatur. Elephans omnia alia animalia in magnitudine excellit, vulpeculam tamen exhorret ac stupet. Aquilam etiam omniū volatiliū reginam, scarabeus deterret & fugat. Vt ergo nihil esset magnum in mūdo, quod alteri aliquo modo nō subiiceretur, summa illa & infinita Dei magnitudo humilitati subiicitur. Tanta est humilitatis vis ac efficacia, vt Deum aliàs inuictum ac omnipotentem, devincat ac subiiciat, licet hoc potius sit vincere, quàm devinci, cūm vera magnitudo & præstantia sita sit in resistendo superbis, & in demissione ac inclinatione erga humiles;

R 3 hoc

hoc igitur illa humilima Mariæ sanctissimæ verba præstiterunt, statim enim atque prolata fuerunt, ita Deus seipsū deiecit ac humiliavit, ut Verbum caro factum fuerit, & nobiscū habitaverit. Iam expectabitis, charissimi auditores, tertiam partem meæ concionis, in qua de incarnationis Domini cę fructibus agere promisi. Ad propositū notandus est celebris locus Osee cap. 2. Vbi ad litteram Deum introducit felicissimo isto gratiæ tēpore, sic alloquētem. *Ecce ego lactabo eam, & ducam in solitudinem: Et loquar ad cor eius &c.* In primis ait. *Ecce ego lactabo eam*, ac si diceret, cū humanitatē per incarnationē assumeret, tūc Ecclesię nutrice agens, ac mea vbera præbens, *ego lactabo eam*. Utitur Deus prædictis verbis humano more loquendi, quo magistri cum suis discipulis uti consueverunt. eos enī, qui illorū doctrinā didicerunt, proprio lacte ac vberibus nutritos asseverāt. Hoc ergo promittit Deus post humanitatē assumptam. *Ecce ego lactabo eam*. Id est, doctrinā meā instruat, & ex carnalibus ita spirituales homines efficiam, ut qui eos aspexerint, vbera, quæ suxerunt, laudent & extollant. Quis ignorat ex vberibus bonos aut depravatos mores fugi ac deriuari? Tiberius aliquādo inebriari solebat, ebrietatem autem ex nutrice ebria hausit. Caligula Imperator ita sanguinē sitiebat, ut si sanguine cruentatum ensē conspiceret, statim linguā lābebat, quod ex

illius nutrice ortū est, quæ vbera sanguine cōspersa infanti præbuerat. *Ecce ego lactabo eam*, dicit Dominus, hoc est, animę mea vbera præstabo, ut meis moribus imbuetur, ac mihi in omnibus assimiletur, non aliam quā meam doctrinā sapiet. Septuaginta Interpretes sic mysteriosē vertunt prædicta verba. *Ecce ego seducam eam*. Id est, post humanitatem assumptam ego hominem decipiam. Ut mysteriū huius translationis in lucē eruamus, note charissimi antiquā Israelitarum cecitatem; Nam volens Deus in monte cum illis conuersari, & ipsos alloqui, noluerunt ipsum audire, nec eum sustinere poterant, sed rogārent ut eis per Moysen ea quæ vellet, loqueretur, in quo Israelitæ suam insipientiā & cecitatem manifestarunt; cū libentiū hominē quā Deum audire voluerint. Deo ergo ut in propria persona nobiscum ageret, modū excogitavit, quo hominem deciperet, nostrā enim humanitatem induit, ut homo hominem querens, simul etiā Deum inueniret, & cum ipso sua negotia tractaret; optimū exemplum huius inuenimus in quodam animali, cuius naturā & proprietates refert Elianus. Est piscis, qui appellatur sardus, is ita erga capras afficitur, ut si vmbra aut illarum figuram conspiciat, statim exultans, super aquas saltat, & ad maris oras celeriter ac festinato cursu pperat, homines verō odit & execratur, & quā primū intuetur, statim fugit.

fugit, quare astutus piscator caprinis
pellibus coopertus ad oram expectat,
tunc sardus existimans se ad caprā ac-
currere, in manus piscatoris incidit.
Considerate ergo quod antequā De-
us nostram humanitatem assumeret,
omnes eum fugiebāt ac sum̄operē ti-
mebant, quia cū carnales essent, nō
aliud quā carnē diligebant, & spi-
ritum exhorrebant; ideo Deus haca-
stutiavsus est, carnem nostrā induit, vt
per carnem quā homines auidius ap-
petunt eos alliciens, caperet ac depre-
daretur, & in se ipsū, qui purus spi-
ritus est, cōuerteret, quam rationem
attulit Bernardus ad ostendendum my-
sterium incarnationis, cū dixit, *Pro-
pter hoc Verbum carne vestiri voluit, vt ho-
mines, qui nihil nisi carnalia suspirāt, in
hac carne diuitias inuenirent.* Quara-
tione promisit Deus, se decepturū a-
nimam post humanitatem assumtā.
Ecce ego seducā eam. Secundus fructus
incarnationis Verbi Diuini ostendi-
tur in sequentibus verbis, & *ducam e-
am in solitudinem;* id est, à mundana
conuersatione & perturbatione retra-
ham, & in solitudinem ducam, vt hu-
mana despiciens de diuinis delecte-
tur. Quot millia hominum deserta
petierunt, vt soli Deo vacarent, ac
spiritualibus diuitiis potirentur, au-
diamus Prophetā Esaiam hoc accura-
tè prædicentem. *In die illa erit altare
Domini in medio terræ Aegypti, & titulus
Domini iuxta terminum eius cap. 19.* Id
est, in die quā Deus factus fuerit ho-

mo, per totum Ægyptum altaria eri-
gentur, & in diuinis cruces extollen-
tur. In alia translatione loco illo-
rum verborum, *Et titulus Domini iux-
ta terminum eius, sic legitur; Et statio
iuxta terminum eius.* Id est, homines
ad custodiam altarium deputati.
Et qui sunt isti, qui ad talem custo-
diam destinantur? Sanctus Augu-
stinus locum prædictum explicat de
sanctis monachis, qui in primitiua
Ecclesia in Lidia & Thebaidæ solitu-
dinibus habitabant, vt Arsenii, An-
tonii, Hylarionis &c. qui orationibus
ac vitæ perfectione altare, & Christi
Redemptoris nostri crucem defende-
bant. *Et loquar ad cor eius.* Hic ter-
tius Incarnationis Dominicæ fructus
explicatur; Nam post incarnationem
suam homini ad cor loquitur, nō sicut
olim per Prophetas, sed in propria
persona, tanquam amicus facie ad
faciem nobiscū conuersatur. O ma-
ximum & inauditum beneficium!
quem enim antiquis temporibus tam
affabiliter ad suam amicitiam ad-
mittebat? De solo Moysē in sacris
litteris dicitur, quod cum Deo ita
familiariter loquebatur, vti amicus
suo fidissimo amico loqui solet,
non tamen ita manifestè sicut nos
vt colligitur ex translatione se-
ptuaginta interpretum, vbi sic ha-
betur. *Ostende mihi te ipsum, vt videam
te manifestè.* Quid Moyses postulat
inquit Cassianus in libro de incarna-
tione.

tione Verbi; Fuit ne aliquis, qui ita familiariter Deo loqueretur sicut Moyses? Petit sanè manifestationem Dei secundum carnem, respondet Cassianus; licet enim Moyses ita familiariter cum Deo ageret, non tamen ipsum in carne manifestatū inuitus erat, sicut nos in hoc felicissimo gratiæ tempore intuemur, in quo, vt explicat Paulus, *Deus manifestatus est in carne*. Ideo familiarius hoc gratiæ tempore nobiscum agit. *Et dabo ei vinitores eius ex eodem loco*. His verbis quartus incarnationis fructus aperitur, vinitores enim non Angeli, sed homines hoc tempore gratiæ designantur. Catholica Ecclesia vinea Domini est, & consequenter vinitores eius ex aulicis caelestibus defumendi erant, quod tamen Deus ex amore nostro non permittit. *Et dabo ei vinitores eius ex eodem loco*. Osee 2. Vult vt ex hominibus & peccatoribus vinitores assumantur, vt nostræ fragilitati ac miserix compatiantur. Angeli beati perfectissimæ creaturæ sunt, & ita peccata detestantur, vt si in potestate illorum situm esset, statim peccatores punirent, & æternis suppliciis deputarent. S. Ioannes Apoc. 19. Angelum aspexit, qui vineæ racemos euellens, omnes in iræ diuinæ torcularat proiecit, quod planè oraculum & figura fuit eorum, quæ in die nouissimo euenient. *Exibunt Angeli & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis*.

Marth. 13. Ideo Deus non vult vt Angeli vinitores sint, sed homines infirmi & peccatores, sicut Petrus Apostolus, qui ter Christū negauit, Paulus etiam, qui prius Ecclesiā Dei persequutus fuit, vt sua scelera in memoriam reuocantes, miserix aliorū compatiantur. *Et vallem Achor ad aperendam spem*. Quintus incarnationis fructus prædictis verbis insinuat; per incarnationem enim alitur ac nutritur spes, & animus noster ad superna capescenda erigitur, sicut in valle Achor Israëlitis contigit, cum in terram promissionis pergerent, vallis Achor primus erat per quem filii Israël terram promissionis ingressari erant, in quo pernotus latro Achor lapidatus fuit, & Rex interfectus, ideo filii Israël in isto valle spem suam firmarunt, ac sibi felicissimum iter promiserunt. Baptismus in lege gratiæ ita nostrum animum ad expectandam beatitudinem erigit, sicut & olim vallis Achor Israëlitum animos excitauit, vt tutè terram promissionis obtinerent. Quis enim per baptismum mortuo dæmone, & animā per gratiam roborata, nō sibi gloriam, quæ terra promissionis est, certò promittet? *Et canet ibi iuxta dies iuentutis suæ, & iuxta dies ascensionis suæ de terra Aegypti*. Osee 2. Hic sextus Dominicæ Incarnationis fructus aperitur. Nā Christiani hostem humani generis virtute incarnationis sepulcrum aspicientes sicut olim Israëlitæ

Pha-

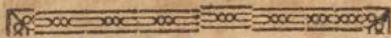
Pharaonem & exercitum eius aquis sepultum aspexerunt, DEVM pro tanto beneficio laudibus extollent, & gratias debitas rependent; potiori sanè iure quàm Israëlita, cum illi solum à potestate Pharaonis liberati fuerint, nos autem à dæmonis tyrannide: illi pro libertate assequenda agnum mactârunt, hîc autem Deus proprium filium morti tradidit, vt nos à dura dæmonis seruitute liberaret: ibi sui populi hoste, aquis maris rubri submersit, hîc autem animi nostri hostes, vitia scilicet & peccata proprio sanguine mactauit. *Et erit in die illo, ait Dominus: vocabit me vir meus: & non vocabit me vltra Baalim. Et auferam nomina Baalim de ore eius, & non recordabitur vltra nominis eorum.* Septimus fructus erit, quòd Dominus de suo populo & Ecclesia ita idolatriam expellet, vt nec nomen quidem alicuius idoli amplius audiatur, ideo ait Dominus. *Et non vocabit me vltra Baalim.* Baalim idoli cuiusdam nomen fuit, licet etiam Dominum significet, idè non vult Deus Baalim appellari, sed vir & spon- sus Ecclesiæ. *Vocabit me vir meus.* Hoc planè maximum beneficiù fuit per incarnationem mûdo collatum, Deus enim alter Iuppiter effectus. suo piissimo adventu idola evertit ac deiecit. *Et percussit cum eis adus in die illa, cum bestia agri, & cum volucre caeli, & cum reptili terræ.* Iste est octavus fructus incarnationis; Deus enim

nostra mortalitate indutus, nobis cum strictam amicitiam contrahet, & tanquam cum fratribus familiariter aget, & licentiam concedet, vt iam cum illo tanquam cum fratre cõuersemur. Hoc mysterium heroico quodam Alexandri factò explicare possumus: Vt enî refert Plutarch⁹, cum magnus monarcha Alexander Darium Persarum Regem deuicisset, animaduertens Persas & Macedones animis disfidere, vt illos conciliaret & ex hostibus amicos faceret, hac arte & industriâ vsus fuit; Nam centum Persarum virgines, centum etiã Macedonibus desponsauit, vt sic Persæ & Macedones consanguinitate inita, non solum corporibus, sed etiam animis cõuenirent. Nec hoc tãtùm medio vsus est Alexander, vt eorum amicitiam conciliaret, sed etiam proprias vestes confici curauit, vt ex mediã parte Persarum more, ex alia verò Macedonum arte formarentur, vt vestium similitudine & consanguinitate adducti, relicto odio, mutuo amore inflammarentur; Sciebat optimè Alexander, quanta sit similitudinis & conuenientiæ vis ad amicitiam cõciliandam ac fouendam. Quis hoc exemplo diuinæ sapientiæ artem & dispositionem nõ percipit, quã in sua incarnatione ad conciliandam hominum amicitiam vsus est? Cùm enim inter Deum & hominem maximæ inimicitia forent, vt amicitia perpetuò firmaretur, Verbũ

S

Diui-

Diuinum propriâ diuinitatis substantiâ retenta, suâ personam nostrâ humanitate induit, ac sibi desponsauit, vt more nostro vestes deferens, si propter dissimilitudinem & distantiam naturæ eum diligere nolebamus, modo propter similitudinem naturæ, quâ more hominum indutus est, maximo amore prosequamur. *Et percutiam cum eis sedes in die illa.* Vltimus tãdem Dominicæ incarnationis fructus est diuina quædam sponsatio per gratiam iustificantem consummatâ. *Et sponsabo te mihi in sempiternum.* Ita Deus hominem diligit, vt nostram naturam in matrimonium duxerit, non quidem ad tempus, vt in aliis matrimoniis contingit, sed in sempiternum; si enim in hac vita desponsationis per fidem viuam & charitatem seruauerimus, postea in patria per gratiam consummatam perpetuò desponsati, æternâ & immensâ gloriâ perfruemur. Ad quam nos perducatur Iesus Christus, Amen.

Sermo Quintus.

PRO SALVTATIONE

Angelica.

INTER alia, quæ præcepit Dominus Moyfi in Exodo arcanis profundissimis plena, præcipuū fuit erectio propitiatorii. *Facies & propitiatorium de*

auro mundissimo &c. Duos quoque Cherubim aureos & productiles facies &c. Vtrunque latus propitiatorii tegant, expandentes alas, & operientes oraculum, respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium, quo operienda est arca. cap. 25. Ad nostrum propositum nota istos duos Cherubim se mutuo, & propitiatorium conspicientes, quæ præ admiratione tanti operis stupentes, frequenter alas cūcutiebant. *Expandentes alas, & operientes oraculum,* quo demonstrabât, quòd in vero propitiatorio Christo Domino, quem hodiè spiritus Diuinus in utero Mariæ sanctiss. efformat, vbi duæ naturæ, humana scilicet & Diuina indissolubili vinculo connexæ sunt, tanta est difficultas in illo percipiendo, ac in penetrando ea, quæ ad mysterium incarnationis spectant, vt supremi etiâ Cherubim, qui tanto ingenii acumine præditi sunt, vix aliquid consequi aut proferte possint, ideo demisso vultu & capite, ac alas expandentes non verbis, sed silètio & admiratione tantum mysterium celebrârunt; Et forsitan hæc erit causâ, quare soli Cherubim propitiatorio adstant, & non alii spiritus Angelici alterius Hierarchiæ, Nã, vt notat Lypoman^o, Cherubim secundum Hæbreos est dictio quædam composita, duas istas continens, *Quasi puer.* Vt ergò indicaretur supremos spiritus Angelicos, quasi pueros & infantes esse, qui non solent de rebus arduis & difficultibus iudicium ferre, in percipiendo & appre-